

Саме шляхом реалізації прав та виконання покладених обов'язків і відбувається взаємодія. В ідеалі особа має співвідноситись із державою як: ключовий елемент єдиного механізму суспільства, а держава має забезпечити ефективну його діяльність і постійний розвиток та вдосконалення.

Отже, держава та особа тісно взаємозв'язані. Держава визнає людину, її життя, недоторканність, честь і гідність найвищою соціальною цінністю. Головний обов'язок держави - забезпечення людині відповідних умов для здійснення прав і свобод, виконання обов'язків. Держава відповідальна перед людиною й суспільством за свою діяльність. За допомогою права (передусім конституційного) держава закріплює відповідний правовий статус людини і громадянина, забезпечує кожній особі рівні можливості в користуванні суб'єктивними правами і виконанні обов'язків[3]. В свою чергу особа зобов'язана виконувати свої обов'язки, дотримуватись суспільних норм та правил.

Список використаних джерел:

1. Александренко В. Н. Очерки по истории науки международного права. А. Джентили и Г. Гроций / В. Н. Александренко. – 1906. – №5. – С. 109–124.
2. Спиноза Б. Избранные произведения. В двух томах. / Б. Спиноза. – Москва: Госполитиздат, 1957. – 211 с.
3. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та інші; За ред. В.В. Копейчикова. — Стер. вид. — К: Юрінком Інтер, 1999. — 320 с. — Бібліогр.
4. Конституція України : [зі змін. та допов., внесеними Законом України від 21.02.2014 № 742-VII]. – Харків : Фактор, 2014. – 118 с.
5. Євдокимов В.О. Право як феномен соціального регулювання та його вплив на розвиток суспільства до демократії. // право України - № 7, 1997. – 206 с.
6. Гегель Г. Ф. Философия права. / Г.В. Ф. Гегель. – Москва: Мисль, 1990. – 227– 256 с.
7. Гусарев С. Д. Теория держави та права. Альбом схем / С. Д. Гусарев. – Київ, 1997 – 132 с.
8. Рабинович П. М. Основы загальної теорії держави та права / П. М. Рабинович. – Київ, 2001– 284 с.

**Карпочева Олена Валеріївна,
студентка 2 курсу юридичного
факультету Українського
державного університету фінансів
та міжнародної торгівлі;
Науковий керівник:
Бондар. Ю.М., викладачка кафедри
теорії, історії держави та права
Українського державного
університету фінансів та
міжнародної торгівлі.**

ЮВІЛЕЙ СТАТУТУ ООН І ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Організація Об'єднаних націй - ООН (United Nations - UN, United Nations Organization -

UNO) була утворена в 1945 р. Дата ратифікації її Статуту - 24 жовтня - відзначається як День ООН. Засновниками була 51 держава, серед яких - і Україна. Нині в складі ООН налічується 185 країн-учасниць з 234 країн світу. Решта країн не є членами ООН переважно через те, вони не повністю незалежні (наприклад, Фарерські Острови, Норфолк, Мідвеї та ін.). Деякі держави не приєдналися до ООН з принципових міркувань, оскільки, на думку їх урядів, це може порушувати їх конституційний статут неприєднання. До них належать Ватикан і Швейцарія; але й вони мають в ООН своїх спостерігачів. Крім них, статус спостерігачів надано деяким організаціям (Європейський Союз, Організація африканської єдності, Організація Ісламська конференція, Міжнародний комітет Червоного хреста та ін.).

Членами ООН можуть стати миролюбні держави, які беруть на себе зобов'язання згідно зі Статутом ООН.

В статуті ООН закріплено основні принципи міжнародного права а також у Декларації про принципи міжнародного права, яка прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 1975 р., та в Заключному акті Наради з безпеки та співробітництва в Європі (НБСЄ) та ін. Як уже зазначалось, основні принципи міжнародного права було закріплено в трьох головних документах. Статут ООН та Декларація про принципи міжнародного права визначають лише сім з них, а саме: принцип незастосування сили або загрози сили; принцип мирного вирішення міжнародних спорів; принцип невтручання; принцип співробітництва; принцип рівноправ'я і самовизначення народів; принцип суверенної рівності держав; принцип добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом. У Заключному акті НБСЄ міститься вже десять принципів, тобто три нові: принцип територіальної цілісності; принцип поваги прав людини; принцип непорушності кордонів.

Новий світовий порядок покликаний забезпечити вирішення глобальних проблем. Гарантія її ефективності та надійності - взаємне врахування інтересів. В ХХІ столітті мир та порядок повинні ґрунтуватися на механізмах колективного вирішення ключових проблем, на пріоритетності дотримання правових норм і широкої демократизації міжнародних відносин. Підкреслюється посилення ролі міжнародних інститутів і механізмів в світовій економіці і політиці, включаючи "Групу восьми". Головним центром регулювання міжнародних відносин має залишатися ООН. Значна увага приділяється Концепції інформаційної діяльності, якій належить важлива роль у формуванні політичного мислення.

Характерною рисою сучасного процесу формування нового політичного мислення і відповідного світового порядку є його багатосторонній характер, участь у ньому широкого кола держав. Центральну роль тут відіграє ООН. Особливе місце в цьому процесі зайняла сесія Генеральної Асамблеї 2000 р. - Сесія тисячоліття. У прийнятих нею резолюціях досить чітко визначені основні параметри світового порядку в умовах глобалізації. У першу чергу це відноситься до Декларації тисячоліття ООН. У Резолюції, присвяченій реалізації Декларації, її положення розглядаються як такі, що визначають першочерговість дотримання моральнополітичних зобов'язань (commitments), що підлягають втіленню в життя на національному, регіональному і міжнародному рівні. Підкреслюється, що уряди несуть відповідальність, індивідуально та колективно, за здійснення Декларації. Вся система закликає ООН до надання допомоги державам у цій справі (Резолюція 55/162).

В основу світового порядку покладені цілі та принципи Статуту ООН, які довели свій надійний і універсальний характер. Більше того, "їх можливості і здатність надихати зросли в умовах, коли держави і народи стали більш взаємопов'язані і взаємозалежні". Останнє положення спеціально наголошується ООН. Йому присвячена особлива Резолюція Генеральної Асамблеї "Сприяння демократичного і справедливого міжнародного порядку" (Резолюція 55/107, 2000 р.). Варте уваги положення Резолюції про те, що "кожен має право на демократичний, справедливий міжнародний порядок".

При перерахуванні принципів особливу увагу приділено принципу поваги до прав людини. Відзначимо формулювання принципу самовизначення. Він стосується лише народів, що залишаються під колоніальним пануванням або під іноземною окупацією. В цьому знайшла відображення занепокоєння забезпеченням територіальної цілісності держав.

Серед завдань, які мають вирішуватися в умовах Нового світового порядку, центральне місце відведено тим, що постали під впливом глобалізації. Необхідно, щоб вона стала позитивною силою для всіх народів світу.

В основу світового порядку покладено основні цінності, "які мають важливе значення для міжнародних відносин у ХХІ столітті". До них відносяться: Свобода, рівність, солідарність, соціальна справедливість, терпимість, спільна відповідальність.

Останнє положення заслуговує на особливу увагу. Воно характеризує новий світовий порядок. Необхідність визнання спільної відповідальності підкреслюється не перший рік. Генеральний секретар ООН К. Аннан(1997 – 2006 рр.) казав, що "держави повинні міцно усвідомити свою

подвійну роль у нашому глобальному світі. У доповнення до своєї самостійної відповідальності, яку кожна держава несе стосовно свого суспільства, держави спільно є гарантами нашого спільного життя на цій планеті ... Немає жодної концепції, здатної конкурувати або замінити державу ". Не випадково спільна відповідальність неодноразово підкреслюється в актах і деклараціях ООН. У Декларації тисячоліття керівники держав та урядів заявили, що поряд з відповідальністю перед своїми товариствами вони несуть колективну відповідальність перед народами світу за забезпечення їх благополуччя.

В якості основних цілей світового порядку Декларація визначила: мир, безпеку і роззброєння, розвиток, ліквідацію бідності, загальний захист навколишнього середовища, права людини, демократія й хороше керування, безпека тих, хто особливо її потребує, особливі потреби Африки, посилення ролі ООН .

У переломний період світової історії, після завершення Другої світової війни, було створено Організацію Об'єднаних Націй, організацію, яка була і залишається головним світовим центром координації зусиль з підтримання миру, зміцнення безпеки, розвитку міжнародного співробітництва. Держави-переможці, союзники в антигітлерівській коаліції, подолавши суперечності, виробили Статут ООН, що закладав фундамент організації для повоєнного устрою світу. Статут передбачав створення в ООН надійного механізму стримувань і противаг, щоб унеможливити перетворення цієї організації на інструмент, що відповідає інтересам лише однієї з двох існуючих на той час суспільно-політичних систем. Було домовлено про чіткий поділ повноважень між Генеральною Асамблеєю (усіх членів ООН) і Радою безпеки (5 постійних членів: СРСР, США, Великобританії, Франції, Китаю і шести непостійних, з 1965 р. – десяти непостійних членів), принцип одностайності постійних членів при прийнятті рішень Радою Безпеки, обов'язковість її рішень і, навпаки, рекомендаційна природа рішень Генеральної Асамблеї (окрім питань організаційного і адміністративно-бюджетного характеру). Як відзначав у своїх мемуарах А. Громико, на конференції в Думбартон-Оксі (назва старовинної садиби у передмісті Вашингтона) у 1944 р. делегації СРСР, США і Великобританії узгодили приблизно 90 % положень проекту Статуту ООН, що був покладений в основу роботи міжнародної конференції в Сан-Франциско (квітень-червень 1945 р.), де Статут набув остаточної форми. В конференції в Сан-Франциско взяла участь і Українська РСР, яка стала одним із 51-го члена-засновника ООН, підписавши 26 червня Статут ООН. Остаточо Статут ООН набув чинності 24 жовтня 1945 р.

За 70 років існування ООН провела понад 70 миротворчих місій. ООН відіграла значну роль у процесі деколонізації, особливо з прийняттям у 1960 р. Декларації про деколонізацію. 1960 р. увійшов у історію як рік Африки. На XV сесії Генеральної Асамблеї до складу ООН було прийнято 17 нових країн, з яких 16 представляли африканський континент.

Велику увагу ООН приділяє захисту прав людини. 10 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея ухвалила Загальну декларацію прав людини. Хоча формально, як і всі резолюції Генеральної Асамблеї, цей документ не має юридичної сили, але фактично Декларація загальновизнана як обов'язкова для всіх. Це справді історичний документ, а день прийняття Декларації (10 грудня) відзначається у світі як День права людини.

У напружених умовах «холодної війни» ООН відігравала важливу роль як форум обговорення проблем роззброєння, з'ясування позицій держав щодо атомної енергетики, визначення шляхів скорочення гонки озброєнь, заборони ядерної зброї тощо.

З закінченням «холодної війни» і протистояння між Сходом і Заходом різко зростає роль ООН як багатостороннього і колективного інституту у вирішенні світових проблем. Оздоровлення політичної атмосфери в світі створило умови для перегляду підходів до проблеми підтримання міжнародного миру і безпеки, зокрема для реалізації положень глави VII Статуту ООН у повному обсязі, аж до застосування сили проти порушників міжнародного права. Нових форм і методів миротворчої діяльності ООН вимагають і нові світові реалії, і нові загрози світовому співтовариству.

Основними напрямками сучасної миротворчої діяльності ООН, як вони були визначені Генеральним Секретарем ООН Бутросом Бутросом Галі в його доповіді «Порядок денний для миру»

(1992 р.), стали: превентивна дипломатія, миротворчість, підтримання миру і миробудівництво у постконфліктний період.

Головними напрямками сучасної миротворчої діяльності ООН стали операції з підтримання миру. Так, якщо за 40 років (1948–1988) було здійснено 13 операцій ООН, то за наступні 10 років – 34. Тільки у 1998 р. було проведено 17 операцій, із них 6 у Європі, 4 – на Близькому Сході, 4 – в Африці. Пік активності в цій області прийшовся на 1995 рік, коли загальна кількість персоналу, задіяного в операціях ООН з підтримання миру, складала майже 70 тис. осіб (включаючи 31 тис. військовослужбовців) більше ніж з 70 країн [1].

ООН здійснювала широкі заходи щодо постконфліктного врегулювання (хоч не завжди з достатньою ефективністю), нагляду за перемир'ям. Зокрема, ООН здійснювала багатопланову гуманітарну допомогу як біженцям та іншим жертвам конфліктів, так і жертвами численних стихійних лих: землетрусів, повеней, засух тощо. Для координації гуманітарної діяльності ООН у 1992 р. було створено Департамент з гуманітарних питань (з 1996 р. – Управління з координації гуманітарної діяльності ООН). Тільки за один рік (вересень 1997 – серпень 1998 р.) у зв'язку 354 надзвичайними ситуаціями в різних регіонах світу Управління підготувало 151 доповідь і звернулося з 26 закликами про надання міжнародної допомоги що забезпечило мобілізацію коштів на суму 129 млн. дол. У тій чи іншій формі ООН була втягнута в спроби з врегулювання більшості «гарячих точок» світу в 1990-ті – 2000-і роки – в Сомалі, Мозамбіку, Анголі, Камбоджі, Афганістані, Центральній Америці, колишній Югославії, на Близькому і Середньому Сході, в Руанді, Західній Сахарі, Таджикистані, Грузії.

28 вересня 2001 р. Рада Безпеки ООН прийняла нову масштабну резолюцію № 1373 про боротьбу з тероризмом, яка визначила комплекс заходів, спрямованих на ізоляцію терористів, розгром їхньої інфраструктури, створення правових і організаційних основ для зупинення зовнішнього підживлення тероризму в будь-якій формі [2].

Незважаючи на те, що галузь сучасного міжнародного права, що регулює відносини держав у період збройних конфліктів, у своєму теперішньому стані виникла нещодавно, вона має довгу історію. Її історичні корені лежать дуже глибоко, тому що закони і звичаї війни такі ж давні, як і сама війна, а війна така ж давня, як життя на землі [3].

Процес укладання договорів про норми ведення війни почався в 60-і роки XIX сторіччя, коли з інтервалом у чотири роки відбулися дві міжнародні конференції — у Женеві в 1864 році й у Санкт-Петербурзі в 1868 році, — результатом яких є укладання основних договорів, що стосуються питань права збройних конфліктів.

Проте, незважаючи на таку довгу історію становлення і розвитку цієї галузі сучасного міжнародного права, у доктрині дотепер не вироблене єдине поняття даної галузі права, як немає єдності щодо її змісту, предмета правового регулювання і, відповідно, системи. Не вироблена і єдина термінологія стосовно її найменування, але найбільш поширеними в науковій літературі є такі найменування, як «право війни», «міжнародне воєнне право», «закони і звичаї війни», «право збройних конфліктів» і «міжнародне гуманітарне право».

Відповідно до основних принципів міжнародного права та положень Статуту ООН держави повинні вирішувати міжнародні спори мирними засобами. Але сучасне міжнародне право припускає можливість правомірного застосування збройних сил (самозахист від агресії, застосування збройних сил ООН, реалізація права на самовизначення).

Діяльність держав під час війни регулюється принципами та нормами, що відносяться до міжнародного права, яке застосовується в період збройних конфліктів і визначає припустимість засобів і методів ведення збройних конфліктів, забезпечує захист їхніх жертв, встановлює взаємовідносини між державами, що воюють, і такими, що не воюють, тощо. До кінця XIX ст. основну роль у регламентації права збройних конфліктів відігравали міжнародні звичаї — «закони і звичаї війни».

Міжнародні звичаї мають значення і зараз, але більшість норм права збройних конфліктів містять міжнародні договори, а саме: Петербурзька декларація про скасування застосування вибухових і запалювальних куль 1868 р.; Гаазька декларація про заборону застосовувати кулі, що

легко розгортаються або сплющуються в тілі людини, 1899 р.; Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі 1899 р.; Конвенція про положення ворожих торговельних суден на початку воєнних дій 1907 р. Конвенція про бомбардування морськими силами під час війни 1907

р.; Конвенція про деякі обмеження використання права захоплення у морській війні 1907 р.; Женевський протокол про заборону застосування на війні задушливих, отруйних чи інших подібних газів і бактеріологічних засобів 1925 р.; Правила про дії підводних човнів щодо торговельних суден у воєнний час 1936 р.; Женевські конвенції про захист жертв війни від 12.08.1949 р. (про покращення долі поранених і хворих у діючих арміях; про покращення долі поранених, хворих і осіб, що постраждали від аварії корабля, зі складу збройних сил на морі; про поводження з військовополоненими; про захист цивільного населення під час війни); Додаткові протоколи I та II 1977 р. до зазначених Женевських конвенцій 1949 р.; Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення та застосування хімічної зброї і її знищення 1993 р.; Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва та передачі протипіхотних мін і про їх знищення 1997 р. тощо [6].

Але і прописані в багатьох міжнародних актах правила поведінки в міжнародних конфліктах дотримуються далеко не всіма країнами.

До цих пір багато хто обговорює законність застосування США військової сили в Іраку і

Афганістані у відповідь на теракти 11 вересня 2001 року. Питання про законність війни проти держав, причетних до терористичної діяльності або потурає їй, є складним і викликає серйозні суперечки. Статут ООН обмежує право держав на використання військової сили при вирішенні міжнародних суперечок. Законним є використання військової сили в разі індивідуальної або колективної самооборони, або з санкції Ради Безпеки у разі акту агресії, або наявності іншої загрози міжнародному миру і безпеці. Сьогодні США мають військовою перевагою по відношенню до всіх провідних країн, розташовують достатнім ресурсом і потенціалом і мають гарне ідеологічне прикриття у вигляді горезвісної боротьби з тероризмом.

Організувавши бомбардування Югославії, вторгнення в Афганістан й Ірак, вони вже не вважали за потрібне домагатися буржуазно-демократичного прикриття своїх агресивних дій проти суверенних держав, самочинно опублікувавши довгий список країн-ізоїв, щодо яких допускається застосування військової сили, включаючи ядерну зброю.

В Югославії в 1999 році американці почали війну без рішення Ради безпеки ООН, навіть всупереч його волі. В Афганістані США діяли за згодою ООН, адже американці зазнали агресії і мали право на захист. А таліби, незважаючи на тривалі переговори, відмовилися видавати бойовиків «Аль-Каїди» і втратили підтримку світу.

Війна з Іраком була почата під надуманим приводом наявності у режиму Саддама Хусейна зброї масового знищення, якого так і не знайшли. Тому по Іраку більшість держав не згодні з планами війни, не бачачи там особливих проблем зі зброєю масового ураження. США відкрито говорять про бажання змінити режим в Іраку, і в світі немає більше країни, яка ставила б таку мету у відношенні іншої держави.

США та їхні союзники по коаліції вважають свої дії абсолютно законними, тому що отримують від слухняного Ради безпеки ООН «добро» на свої агресивні дії.

Ось що пише в своїй статті «Фанатики і військові злочинці» Ямін Закарія «Не дивно, що, США не хочуть віддавати себе під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, але більш ніж щасливі можливості судити своїх ворогів. Рухомі власними мотивами фанатичні західні ЗМІ, не зацікавлені в обговоренні реальних військових злочинів, скоєних Бушем і Блером, хоча докази цих злочинів очевидні. До того ж, в Раді Безпеки ООН США і Великобританія мають право вето і, отже, повним імунітетом в тому, що стосується переслідування за військові злочини. Всі розсудливі і справедливі люди світу повинні, нарешті, визнати, що проти США і їх найближчих союзників неможливо висунути звинувачення у військових злочинах - вони поставили себе вище закону. Не дивно, що США намагаються захистити своїх солдатів від можливої відповідальності і «узаконити» майбутні військові злочини за допомогою системи двосторонніх домовленостей. Вони продовжують будувати «американську мрію», обертається для решти світу справжнім жахом

[7].

На рахунок України ми можемо сказати, що факти порушення міжнародного права розпочались 27.02.2014 вторгненням російських і проросійських бойовиків на територію Автономної Республіки Крим [4].

Російські війська і місцеві незаконні озброєні формування заблокували і роззброїли підрозділи Збройних Сил України в Криму, а також захопили кораблі Військово-морських сил України. Під час захоплення українських військових частин в полон брали їхніх командирів. Згідно з Будапештським меморандумом, підписаним 05.12.1994, Росія, США і Великобританія надали Україні гарантії її територіальної цілісності взамін на відмову України від арсеналу ядерної зброї. Таким чином, Росія стала країною-агресором, хоча має бути гарантом безпеки України. Також Росія порушила договір з Україною про статус і умови перебування Чорноморського флоту РФ на території України. Чорноморський флот був використаний як плацдарм для вторгнення в глибину Кримського півострова. На питання про невиконання зобов'язань з Будапештського меморандуму Путін заявив, що, якщо вважати події в Україні революцією, то це означає, що утворилась «нова держава»: «А з цією державою і відносно цієї держави ми ніяких зобов'язуючих документів не підписували».

12.03.2014 Європейський парламент ухвалив резолюцію, в якій визнав, що вторгнення Росії в Крим є порушенням міжнародного права, суверенітету і територіальної цілісності України

[5]. Країни «Великої сімки» засудили явне порушення Росією територіальної цілісності і суверенітету України.

Своїми агресивними діями відносно України Російська Федерація порушила міжнародні угоди: Статут ООН; Декларацію про принципи міжнародного права 1970 року; Декларацію про неприпустимість втручання у внутрішні справи держави; Декларацію про неприпустимість інтервенції і втручання у внутрішні справи держави 1981 року; Декларацію про захист незалежності і суверенітету 1965 року; Заключний акт Наради з безпеки і співпраці в Європі; Будапештський меморандум між Україною, РФ, США і Великобританією про гарантування суверенітету і територіальної цілісності України 1994 року.

Також, підтримуючи терористичні групи на сході України, Росія порушила норми міжнародного антитерористичного права – Міжнародну Конвенцію про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 року і Декларацію про заходи з ліквідації міжнародного тероризму 1994 року.

Пряме військове вторгнення російської армії в Україну спричинило значне збільшення числа жертв конфлікту як серед мирних жителів, так і серед сторін, що воюють. За останніми даними ООН, за час конфлікту на сході України загинуло більше 3600 людей, ще близько 8500 отримали поранення.

Одним з найбільш жахливих наслідків російського фінансування і постачань зброї терористам стало падіння пасажирського авіалайнера Боїнг МН17. Літак був збитий 17.07.2014 за допомогою системи протиповітряної оборони Бук-М1, якою керували терористи.

Підписання Мінського протоколу. 05.09.2014 в Мінську був підписаний протокол зарезультатами роботи тристоронньої контактної групи щодо спільних кроків, спрямованих на імплементацію мирного плану Петра Порошенка і ініціатив Володимира Путіна з врегулювання конфлікту на сході України («Мінський протокол»). Протокол був підписаний представниками України (другий президент України Леонід Кучма), Росії (посол РФ в Україні Михайло Зурабов) і ОБСЄ (посол Хайді Тал'явіні). 19.09.2014 учасниками тристоронньої контактної групи також був підписаний меморандум про виконання умов «Мінського протоколу». Згідно з умовами Мінського протоколу і меморандуму, підрозділи і військові формування сторін повинні зупинитися на лінії їх зіткнення за станом на 19.09.2014 і не вести бойових дій. Має відбутися виведення з території України усіх іноземних озброєних формувань, військової техніки, бойовиків і найманців за моніторингу ОБСЄ, а також відбутися обмін військовополоненими між сторонами конфлікту. Що ж ми бачимо насправді, проросійські бойовики продовжують активні бойові дії у спробах захопити ряд контрольованих українською армією територій. Найбільш загостреною зараз є ситуація в районі донецького аеропорту і м. Дебальцево (Донецька обл.), де тривають запеклі зіткнення сторін. Процес

обміну військовополоненими відбувається дуже повільно. За станом на 19.11.2014 в полоні проросійських бойовиків перебувало 333 українських військових, 41 боєць добровольчих батальйонів, а також 2 журналісти. Ще одне порушення міжнародного права під час війни в Україні є насильницьке вивезення громадян України (а саме Надії Савченко) в Російську Федерацію. Що розцінюється як викрадення, і, згідно з принципами міжнародного права (проект «Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства» 1996 року, «Римський статут Міжнародного кримінального суду» 1998 року, а також «Міжнародна конвенція для захисту усіх осіб від насильницького зникнення» 2006 року), є злочином проти людяності. Враховуючи той факт, що Надія Савченко є учасником бойових дій у військовому конфлікті і була полонена, її також можна вважати військовополоненою, а тому на неї поширюється дія міжнародного Гуманітарного права («IV Гаазька конвенція» 1907 року, «III Женевська конвенція» 1929 року). Отже, Основною причиною конфлікту на Сході України є грубе порушення Російською Федерацією суверенітету України та її територіальної цілісності, а також невиконання Росією взятих на себе зобов'язань перед Україною та міжнародною спільнотою. Своїми протиправними діями Росія грубо порушила низку міжнародних договорів, покликаних забезпечувати мир на Європейському континенті. Зокрема Росія порушила норми Статуту ООН (1945), Гельсінського заключного акту з безпеки і співробітництва у Європі (1975 року), а також Будапештський меморандум (1994 року), за умовами якого Росія є гарантом суверенітету і територіальної цілісності України. Також Росія порушила двосторонні договори з Україною, зокрема, Договір «Про дружбу, співробітництво і партнерство» (1997 року), а також Угоду «Про статус та умови перебування Чорноморського Флоту РФ на території України» (1999 року), які засвідчують суверенітет України. Росія також порушує договори, які прямо стосуються процесу врегулювання конфлікту на Донбасі, що повністю нівелює будь-які спроби зупинити війну в регіоні. Зокрема, не виконуються умови Мінського протоколу, що був підписаний у вересні 2014 року. Росія продовжує підтримувати самопроголошені республіки, постачаючи їм озброєння та військових спеціалістів. Системне порушення Росією взятих на себе зобов'язань підриває основи стабільності світової системи безпеки, а також свідчить про неможливість довіряти будь-яким зобов'язанням чи обіцянкам російської влади [4].

Отже, таким чином ми розглянули ООН як складний багатоступінчастий механізм, поява якого була зумовлена зростанням взаємозв'язків і взаємозалежності країн і народів, що особливо відчутно почало проявлятися вже у роки бурхливого розвитку капіталізму в другій половині XIX ст. Формування світових економічних відносин, технічний прогрес, розвиток залізничного і морського транспорту та міжнародних контактів породили проблему регулювання і стандартизації міжнародних зв'язків.

Питання про необхідність утворення спеціалізованих установ вперше обговорювалося на конференції в Думбартон-Оксі (1944 р.). Тут було вирішено, що ООН сприятиме розв'язанню міжнародних економічних, соціальних та інших гуманітарних проблем через певні міжурядові організації. Також, прийом до членів Організації відкритий для всіх миролюбних держав, що приймуть на себе зобов'язання за Статутом і який можуть і бажають ці зобов'язання виконувати. Прийом здійснюється постановою Генеральної Асамблеї за рекомендацією Ради Безпеки. Характерною особливістю міжнародного права є наявність в ньому комплексу основних принципів. Принципи міжнародного права - це узагальнені норми, що відображають характерні риси, а також головний зміст міжнародного права і мають найвищу юридичну силу.

Принципи виконують важливі функції. Перш за все вони визначають засади взаємодії суб'єктів специфічним чином, закріплюючи основні права і обов'язки держав. Принципи виражають і охороняють комплекс загальнолюдських цінностей, у основі яких лежать такі найважливіші цінності, як мир і співробітництво, права людини. Вони служать ідейною основою функціонування і розвитку міжнародного права.

Принципи - це фундамент міжнародного правопорядку, вони визначають його політикоправову вигляд. Принципи є критерієм міжнародної законності [5]. Комплексу принципів властива деяка ієрархія. Центральне місце займає принцип незастосування сили. Задачі забезпечення миру так або інакше підпорядковані усім принципам. Принцип мирного розв'язання спорів доповнює

принцип незастосування сили, що зазначалося і Міжнародним Судом ООН. Події, пов'язані з агресією Іраку проти Кувейту, підтвердили, що відносно держави, що порушує принцип незастосування сили, може бути припинена дія інших принципів, включаючи принцип сумлінного виконання зобов'язань.

Зміст принципів розвивається з деяким випередженням дійсності. Поступово реальні міжнародні відносини підтягуються до рівня принципів. Спираючись на досягнуте, держави роблять новий крок у розвитку змісту принципів. Здійснюється це головним чином за допомогою резолюцій міжнародних органів та організацій. Але основною формою їх існування юридичної є звичай, а саме та його різновид, що складається не на поведінкової, а в нормативній практиці. Резолюція формулює зміст принципу, держави визнає за ним юридичну силу (*opinio juris*). Для того щоб принцип став загальнообов'язковим, необхідне визнання його міжнародною спільнотою в цілому, тобто досить представницьким більшістю держав.

Особливості формування і функціонування принципів значною мірою визначаються тим, що вони відображають і закріплюють необхідні основи світового порядку і міжнародного права. Вони являють собою необхідне право (*jus necessitatis*).

Список використаних джерел:

1. Pravodom – правовий портал [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravodom.com/mzhnarodne/36/604-osnovi-novogo-svitovogo-poryadku>
2. Борис Гончар. Українознавство. – 2005: Календар-щорічник [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaznavstvo.univ.kiev.ua/ua/Calendar/Calendar-2005/honchar.html>
3. onlineбібліотека[електроннийресурс].–Режимдоступу: <http://readbookz.com/book/166/5082.html>
4. Фундація «Відкритий діалог»[електроннийресурс].–Режимдоступу: <http://ua.odfoundation.eu/a/5359,rosiya-porushuie-mizhnarodni-zobov-yazannya>
5. Pravodom – правовий портал, “Принципи міжнародного права” [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravodom.com/mzhnarodne/13/304-principi-mizhnarodnogo-prava>
6. uristinfo [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uristinfo.net/mezhdunarodnoe-pravo/139mvburomenskij-mizhnarodne-pravo/3664-rozdil-19-mizhnarodne-pravo-v-period-zbrojnihkonfliktiv.html>
7. Право міжнародних конфліктів[електроннийресурс].–Режимдоступу: http://uareferat.com/Право_міжнародних_конфліктів

**Кархут Ольга Ярославівна, доцент
кафедри теорії та історії держави і
права НПУ імені М.П.
Драгоманова,
кандидат юридичних наук**

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Досконалість юридичних засобів, які застосовуються в правовому регулюванні, відповідність його цілям та завданням, характеру суспільних відносин, що піддаються юридичній регламентації, а також ступінь фактичної реалізації зазначених намірів відображаються в ефективності правового регулювання.

Під ефективністю правового регулювання розуміють зумовлену його організацією конкретну міру результативності правового регулювання, яка виявляється у певному співвідношенні між очікуваними та фактичними наслідками дії права на суспільні відносини [1, с. 74].

Ефективність правового регулювання може оцінюватися за різними критеріями. Одним з її можливих показників є з'ясування того, чи забезпечують обрані в процесі правової регламентації суспільних відносин конкретні способи регулятивного впливу на поведінку людей (дозволи, заборони, зобов'язання, рекомендації, заохочення тощо) відповідні ним форми реалізації правових норм (використання, виконання, дотримання). Інший підхід до оцінки ефективності правового регулювання полягає в аналізі того, якою мірою зазначені форми реалізації норм права забезпечують